

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Zdeňka Valenty a soudců JUDr. Tomáše Němce a JUDr. Kateřiny Burešové v právní věci žalobkyně M. [redacted] M. [redacted], narozené [redacted], bytem [redacted], [redacted], zbavené způsobilosti k právním úkonům, zastoupené opatrovníci R. [redacted] B. [redacted], bytem [redacted], [redacted], zastoupenou JUDr. Evou Bednářovou, advokátkou se sídlem Mikovcova 7, 120 00 Praha 2, proti žalovanému Ing. M. [redacted] M. [redacted], narozenému [redacted], bytem [redacted], [redacted], **o zvýšení výživného pro zletilou**, o odvolání žalobkyně proti rozsudku Okresního soudu Praha-východ č.j. 7 C 174/2010-106 ze dne 22.9.2011,

takto:

- I. Rozsudek soudu I. stupně se ve výroku ad I mění tak, že žaloba se zamítá; ve výroku ad III se rozsudek potvrzuje.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Odůvodnění:

Okresní soud Praha-východ shora označeným rozsudkem (dále jen rozsudek soudu I. stupně) uložil žalovanému povinnost přispívat žalobkyni na výživném částkou 10.000,- Kč měsíčně počínaje dnem 27.4.2010 a částkou 8.000,- Kč měsíčně počínaje dnem 1.9.2011 splatnou předem k rukám opatrovnice žalobkyně vždy do každého dvacátého dne v měsíci, tím změnil rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 6.10.1998, č.j. 5 P 991/96-60 ve znění rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 10.2.1999, č.j. 54 Co 539/98-88 (výrok I.), nedoplatek na zvýšeném výživném uložil soud I. stupně žalovanému splácet v pravidelných měsíčních splátkách (výrok II.), co do částky 5.000,- Kč na zvýšení výživného za období od 27.4.2010 do 31.8.2011 a částky 7.000,- Kč na zvýšení výživného za období od 1.9.2011 žalobu zamítl (výrok III.) a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok IV.).

Po skutkové stránce vyšel soud I. stupně ze zjištění, že žalobkyně byla rozsudkem Okresního soudu Praha-západ č.j. Nc 353/2004-23 ze dne 19.4.2004 zbavena způsobilosti k právnímu úkonům, neboť trpí středně těžkou mentální retardací a její intelektové schopnosti odpovídají pásnu imbecility, jde o trvalé a nepřechodné poškození, pro které není schopna činit žádné právní úkony, intelektová úroveň žalobkyně postupně klesá. Žalobkyně žije v rodině své matky, která zároveň vykonává funkci její opatrovnice, a žalobkyně je odkázána na její péči. O poměrech žalobkyně bylo naposledy rozhodováno rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 5, sp. zn. 5 P 991/96 ze dne 6.10.1998 ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 10.2.1999, č.j. 54 Co 539/98-88, kterým bylo výživné na žalobkyni zvýšeno od 1.9.1995 na částku 4.000,- Kč měsíčně a od 1.9.1998 na částku 5.000,- Kč měsíčně. Čistý měsíční příjem otce (zde žalovaného) v roce 1998 činil 38.760,- Kč, příjem matky v prosinci 1998 činil 8.527,-Kč čistého, žalobkyně příjem neměla. V současnosti, to je v době od podání návrhu ve věci, zůstává zdravotní stav žalobkyně stejný, její potřeby vzrostly nejen vzhledem k délce doby, která uplynula od posledního rozhodování, ale také s ohledem na pravidelné návštěvy denního stacionáře. Dne 31.3.2006 byla žalobkyně uznána plně invalidní, byl jí přiznán invalidní důchod ve výši 8.001,- Kč, od ledna 2007 je jí poskytován příspěvek na péči ve výši 8.000,- Kč. Matka žalobkyně nemá žádný příjem, není zaměstnána, nepřetržitě pečuje o žalobkyni a dvě nezletilé děti ve věku 7 a 10 let, vlastní s manželem rodinný dům. Po posouzení nákladů žalobkyně vypočtených matkou-opatrovnicí soud považoval za přiměřené a vynaložené ve prospěch žalobkyně výdaje včetně autoprovozu, nákladů na domácnost, nákladů na potraviny a další běžné měsíční výdaje žalobkyně v částce přesahující celkem 16.500,- Kč. Žalovaný převedl na matku žalobkyně po rozvodu bezúplatně byt, který byl jeho osobním vlastnictvím a v řízení uváděl, že myslel, že ho matka žalobkyně bude pronajímat nebo že to bude rezerva pro žalobkyni, pak zjistil, že jej prodala. U syna P. nepopřel otcovství, ačkoliv není jeho biologickým otcem, obě věci udělal velkoryse kvůli invaliditě žalobkyně. Žalovaný žije v domě zatíženém hypotékou, je předlužen, za období květen 2010 až prosinec 2010 byl zjištěn čistý měsíční příjem žalovaného ve výši 62.709,- Kč, za období leden až květen 2011 ve výši 71.878,- Kč. Syn matky žalobkyně a žalovaného P. M., narozený , studoval od 2.7.2009 do 25.11.2010. Jeho studium od 27.4.2010 do 31.8.2010 nepovažoval soud za řádnou přípravu na budoucí povolání, protože studium bylo ukončeno z důvodu nesplnění studijních požadavků, v tomto období tak žalovaný neměl k P. vyživovací povinnost.

Z hlediska právního posouzení vycházel soud I. stupně především z ustanovení § 85 zákona o rodině a dospěl k závěru, že žalobkyně není a ani v budoucnu nebude schopna sama se živit, je odkázána na výživu rodičů, vyživovací povinnost žalovaného k žalobkyni trvá. Na straně žalobkyně došlo ke změně poměrů ve smyslu § 163 o.s.ř. a § 99 odst. 1 a 2 zákona o rodině, protože vzrostly její potřeby vzhledem k délce doby, která uplynula od posledního rozhodování o výživném, zároveň jí, ale byl přiznán invalidní důchod a příspěvek na péči. Došlo rovněž ke změnám v poměrech rodičů. Matka žalobkyně, se kterou žalobkyně žije ve společné domácnosti, je vdaná, má dvě nové vyživovací povinnosti a nemá žádný příjem. Dále došlo ke zvýšení příjmů žalovaného o částku přesahující 28.000,- Kč měsíčně. Soud I. stupně posoudil příspěvek na péči, který je žalobkyni ve výši 8.000,- Kč měsíčně poskytován jako dávku, která by měla oprávněné osobě umožnit zajištění potřebné pomoci, zejména formou poskytování potřebné sociální služby, není tedy účelem tohoto příspěvku, aby z něj byly hrazeny náklady na základní životní potřeby jako jídlo a bydlení, ale ani na kulturní vyžití. Bylo-li tedy zjištěno, že k uspokojení svých základních, včetně kulturních, potřeb potřebuje žalobkyně částku přes 16.000,- Kč měsíčně, neměl by být tento příspěvek vzhledem ke své účelovosti v této částce zohledňován, i z tohoto pohledu považoval soud příjmy žalobkyně za nedostatečné. Soud I. stupně proto za výživné odpovídající zjištěným potřebám žalobkyně a možnostem, schopnostem a majetkovým poměrům žalovaného považuje částku 10.000,- Kč měsíčně od 27.4.2010 do 31.8.2011, kdy neměl žalovaný

vyživovací povinnost k synu P■■■■, od 1.9.2011 P■■■■ opět studoval, obnovila se vyživovací povinnost žalovaného k němu a vyživovací povinnost k žalobkyni tak soud snížil na částku 8.000,- Kč měsíčně.

Proti tomuto rozsudku podali oba účastníci včasné odvolání.

Žalobkyně ve svém odvolání namítala, že soudem I. stupně stanovené výživné je nízké, neodpovídá potřebám žalobkyně ani možnostem a schopnostem žalovaného. V řízení bylo prokázáno, že žalobkyně se nikdy nebude schopna sama žít, je zcela odkázána na cizí pomoc tj. pomoc opatrovnice. Majetkové poměry žalovaného, které se oproti době poslední úpravy výživného výrazně zvýšily, umožňují platit výživné v požadované částce 15.000,- Kč měsíčně.

Žalovaný ve svém odvolání vytýkal soudu I. stupně nesprávné právní hodnocení věci a též nedostatečná skutková zjištění, především namítal, že jeho zákonná vyživovací povinnost k dceři zanikla ze zákona. Žalobkyně je osobou těžce zdravotně postiženou, proto jí byl přiznán invalidní důchod jako platba z celospolečenských zdrojů určená osobám, které nemohou vlastní prací získávat prostředky na úhradu svých potřeb. Žalovaný navrhl, aby odvolací soud rozsudek soudu I. stupně změnil tak, že žalobu zamítne.

Ve věci rozhodl Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 4.4.2012, č.j. 26 Co 109/2012-133 tak, že rozsudek soudu I. stupně ve výroku ad I změnil a žalobu zamítl, ve výroku ad III rozsudek soudu I. stupně potvrdil a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů. Odvolací soud při svém rozhodování dospěl k závěru, že vyživovací povinnost rodičů k žalobkyni zanikla přiznáním invalidního důchodu a sociální dávky – příspěvku na péči, které kompenzují nemožnost žalobkyně opatrovat si příjem vlastní výdělečnou činností.

Nálezem č.j. I. ÚS 1996/12 ze dne 24.7.2013 Ústavní soud rozhodl, že rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 4.4.2012, č.j. 26 Co 109/2012-133 bylo porušeno základní právo stěžovatelky na spravedlivý proces podle článku 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a na ochranu rodičovské výchovy a péče podle článku 32 odst. 4 Listiny základních práv a svobod (výrok I.) a rozhodl, že tento rozsudek se zrušuje (výrok II.). Z odůvodnění nálezu Ústavního soudu vyplývá, že ústavněprávní základ ochrany rodiny a rodičovství je obsažen v článku 32 Listiny základních práv a svobod (dále jen Listiny), konkrétně pak článek 32 odst. 4 Listiny garantuje rodičům právo pečovat a vychovávat děti a naopak dětem zajišťuje právo na rodičovskou výchovu a péči. Péče o dítě a výchova dítěte předpokládá zajištění materiálních i nemateriálních podmínek, aby dítě mohlo v přirozeném rodinném prostředí rozvíjet všechny své schopnosti a možnosti. Pokud jde o materiální podmínky výchovy, ty se realizují prostřednictvím vyživovací povinnosti rodičů vůči dětem, jež je uložena zákonem o rodině tedy zákonem, který upravuje podrobnosti této ochrany a na který v tomto smyslu odkazuje článek 32 odst. 6 Listiny. Vyživovací povinnost, na kterou mají děti právo, se vztahuje zásadně na oba rodiče, přičemž stanovení jejího rozsahu je věcí kritérií vyplývajících z konkrétních ustanovení zákona o rodině. Stát je povinen tomuto právu poskytnout ochranu tak, že stanoví povinnost tomu z rodičů, který o dítě bezprostředně nepečuje, aby nesl náklady stanovené soudem na jeho výživu. Ústavní soud odkázal na nález sp. zn. I. ÚS 2306/12 ze dne 13.3.2013, který se vyjádřil k zániku vyživovací povinnosti rodičů k dětem tak, že ustanovení § 85 odst. 1 zákona o rodině je zásadně postaveno na myšlence člověka plně zodpovědného za svůj osud; od okamžiku nabytí schopnosti sám se žít má dítě své příjmové poměry objektivně ve svých rukou. Smyslem a účelem tudíž je, že pokud je dítě již objektivně schopno se samo své potřeby uspokojovat, bylo by nespravedlivé přičítat jeho eventuelní pasivitu v této sféře k tíži jeho rodičů. Odmítl tak tezi, že přiznání

plného invalidního důchodu a příspěvku na péči dítěti by mělo znamenat v důsledcích v podstatě stejný stav, jako by dítě bylo schopno samo se žít. Ústavní soud vytkl odvolacímu soudu, že nezohlednil, že konstrukce sociálních plateb objektivně nemůže zohledňovat veškeré individuální poměry oprávněného příjemce. Pokud odvolací soud nezpochybnil, ale ani nezohlednil závěry soudu I. stupně, že vyživovací povinnost žalovaného vůči žalobkyni nezanikla, neboť její výdaje přesahují výši jejích příjmů, je odůvodnění rozsudku odvolacího soudu projevem svévole.

Krajský soud v Praze jako soud odvolací po zjištění, že odvolání bylo podáno proti nepravomocnému rozsudku okresního soudu, oprávněnou osobou, v zákonné lhůtě, že jde o rozhodnutí, proti kterému je odvolání přípustné (ustanovení § 204 odst. 1 ustanovení § 201 k § 202 a contr. a o.s.ř.) přezkoumal napadený rozsudek soudu I. stupně v celém rozsahu podle § 212 občanského soudního řádu (dále jen o.s.ř.) ve znění účinném do 31.12.2013 podle Čl. II, bod 2, zákona č. 293/2013 Sb., přezkoumal i řízení, které vydání napadeného rozhodnutí předcházelo, přihlížel k vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 212a odst. 5 o.s.ř.), provedl ve smyslu ustanovení § 213 odst. 4 o.s.ř. dokazování potřebné ke zjištění skutkového stavu věci a poté dospěl k závěru, že odvolání žalobkyně není důvodné, odvolání žalovaného shledal důvodným.

Odvolací soud doplnil dokazování ve smyslu § 213 odst. 4 o.s.ř. následujícími důkazy:

Listinou o ustanovení opatrovníka, č.j. P 119/2004-31 ze dne 16.6.2004, bylo prokázáno, že žalobkyně byla zbavena způsobilosti k právním úkonům rozsudkem Okresního soudu Praha-západ ze dne 19.4.2004 pod č.j. Nc 353/2004-22 a opatrovníkem jí byla ustanovena R [REDAKCE] B [REDAKCE].

Lékařskou zprávou MUDr. I [REDAKCE] K [REDAKCE], praktické lékařky, ze dne 3.1.2014 bylo prokázáno, že zdravotní stav žalobkyně je neměnný, zlepšení v žádném případě nelze očekávat, spíše naopak. Je trvale odkázána na péči druhé osoby, tuto péči zajišťuje její matka. Zprávou MUDr. J [REDAKCE] S [REDAKCE], psychiatra a psychoterapeuta, ze dne 3.1.2014 bylo prokázáno, že žalobkyně trpí těžkou mentální retardací, která je stálá a z hlediska prognózy neměnná, je odkázána na péči druhé osoby, v jejím případě na péči matky.

Dodatkem č. 3 k navazující smlouvě o poskytování služeb sociální prevence bylo prokázáno, že mezi organizací [REDAKCE] v [REDAKCE] a žalobkyní jako uživatelem a R [REDAKCE] B [REDAKCE] jako zákonným zástupcem uživatele je uzavřena smlouva o poskytování služby sociální prevence z důvodu udržení pracovních dovedností. Naposledy byla prodloužena na dobu šesti měsíců od 2.1.2014.

Dohodou o provedení práce bylo prokázáno, že R [REDAKCE] B [REDAKCE] uzavřela dohodu o provedení práce se zaměstnavatelem [REDAKCE] na období 1.1. až 31.12.2013 s odhadem práce 20 hodin měsíčně za odměnu ve výši 2.500,- Kč měsíčně.

Pracovní rekomandací a rozhodnutím Okresního úřadu [REDAKCE] č.j. MV/21/01/KLA-983/01 ze dne 7.5.2001 bylo prokázáno, že žalobkyně byla dne 31.3.2006 uznána plně invalidní a stala se automaticky osobou s těžším zdravotním postižením s tím, že je schopna pouze jednoduchých úkonů vždy pod dohledem druhé osoby a jsou jí nadále přiznány mimořádné výhody 3. stupně.

Potvrzením České správy sociálního zabezpečení bylo prokázáno, že žalobkyně pobírá invalidní důchod, v roce 2010 v částce 7.743,- Kč, v roce 2011 v částce 8.021,- Kč, v roce

2012 v částce 8.154,- Kč, v roce 2013 v částce 8.267,- Kč a v roce 2014 v částce 8.301,- Kč měsíčně.

Příjmovým pokladním dokladem bylo prokázáno, že dne 22.2.1999 byla přijata od subjektu: [REDAKCE] za převod členských práv a povinností k bytu č. [REDAKCE], částka 600.000,- Kč.

Přiznáním k dani z příjmu fyzických osob P [REDAKCE] B [REDAKCE]-manžela matky bylo prokázáno, že základ daně z jeho podnikání v roce 2010 činil 589.074,- Kč, v roce 2011 částku 1.220.747,-Kč, v roce 2012 částku 880.011,- Kč.

Výplatními páskami žalovaného za období leden 2011 až leden 2014 bylo prokázáno, že průměrný čistý měsíční příjem žalovaného v roce 2011 byl 68.273,- Kč, v roce 2012 byl 74.294,- Kč, v roce 2013 byl 61.891,- Kč, v lednu 2014 byla žalovanému vyplacena částka 47.499,- Kč.

Potvrzením [REDAKCE] bylo prokázáno, že P [REDAKCE] M [REDAKCE] narozen [REDAKCE] studoval na této fakultě od 14.7.2011 do 21.3.2012, kdy byl vyloučen.

Mzdovým listem za rok 2013 Bc. E [REDAKCE] M [REDAKCE] bylo prokázáno, že manželka žalovaného v roce 2013 pobírala čistou měsíční mzdu v průměrné výši 33.479,- Kč.

Výpovědi matky žalobkyně bylo prokázáno, že žalovaný platí od října 2013 pravidelně výživné v částce 5.000,- Kč, kromě výživného žalobkyni nic neposkytuje. Žalobkyně 2x týdně dochází do [REDAKCE]. Matka žalobkyně má vyživovací povinnost ke dvěma nezletilým dětem, je spoluvlastnící domu v [REDAKCE], kde bydlí s rodinou včetně žalobkyně. V roce 1985 byl žalovanému za trvání manželství přidělen družstevní byt, který na ni po rozvodu v roce 1993 převedl, v roce 1999 jej matka žalobkyně přenechala jiným nájemníkům za částku 600.000,- Kč, kterou použila na další bydlení, tedy stavbu rodinného domu.

Výpovědi žalovaného bylo prokázáno, že stanovené výživné platí řádně. S žalobkyní se nepravdělně stýká, po rozvodu manželství s matkou žalobkyně na ni převedl členská práva a povinnosti k družstevnímu bytu, který získal za trvání manželství z podnikové výstavby. Po opuštění tohoto bytu bydlel v nájemním bytě.

Podle závěru odvolacího soudu soud I. stupně v řízení provedl potřebné důkazy, které po doplnění dokazování odvolacím soudem umožňují dospět k uceleným závěrům o skutkovém stavu. Žalobkyně je dcerou žalovaného s diagnózou těžká mentální retardace, která je z hlediska prognózy neměnná. Žalobkyně je odkázána na péči druhé osoby, tuto péči zajišťuje její matka, která je zároveň opatrovníkem žalobkyně, protože žalobkyně byla zbavena způsobilosti k právním úkonům. Žalobkyně pobírá invalidní důchod pro invaliditu 3. stupně v částkách v roce 2010 ve výši 7.743,- Kč, v roce 2011 ve výši 8.021,- Kč, v roce 2012 ve výši 8.154,- Kč, v roce 2013 ve výši 8.267,- Kč a v roce 2014 ve výši 8.301,- Kč. Od ledna 2007 byl přiznán žalobkyni příspěvek na péči ve výši 8.000,- Kč měsíčně, který pobírá dosud. Žalobkyně docházela od 1.9.2009 do denního stacionáře [REDAKCE], za poskytované služby bylo vyúčtováno od dubna do prosince 2010 v průměru 3.616,- Kč měsíčně. Od ledna 2011 dochází žalobkyně do [REDAKCE], kde podle výpočtu matky činily náklady v roce 2011 v průměru 2.824,- Kč měsíčně, v roce 2012 částku 748,- Kč měsíčně a v roce 2013 částku 741,- Kč měsíčně. V každém roce

žalobkyně absolvuje ozdravné pobyty, za které podle tvrzení matky zaplatila v roce 2011 částku 15.921,- Kč, v roce 2012 částku 22.910,- Kč, v roce 2013 částku 23.516,- Kč.

Žalovaný platí pro žalobkyni stanovené výživné v částce 5.000,- Kč měsíčně. Je zaměstnán s průměrným měsíčním příjmem v roce 2010 ve výši 57.356,- Kč, v roce 2011 ve výši 68.273,- Kč, v roce 2012 ve výši 74.294,- Kč, v roce 2013 ve výši 61.891,- Kč, v lednu 2014 činila jeho čistá mzda 47.499,- Kč. Žalovaný je ženatý, manželka pracuje - v roce 2013 s průměrným příjmem 33.479,- Kč. Kromě žalobkyně nemá žalovaný jinou vyživovací povinnost. Žalovaný je vlastníkem rodinného domu v [REDAKCE], na jehož stavbu byl poskytnut hypoteční úvěr v celkové výši 1.282.717,- Kč s dobou splatnosti od 16.6.2005 do 6.7.2020, se splátkou 9.505,- Kč měsíčně. V řízení bylo prokázáno, že do ledna 2011 platil žalovaný výživné ve výši 4.000,- Kč pro P [REDAKCE] M [REDAKCE], narozeného [REDAKCE].

Matka žalobkyně je bez zaměstnání, zajišťuje péči o žalobkyni, má vyživovací povinnost ještě k nezletilé B [REDAKCE] B [REDAKCE], narozené [REDAKCE] a nezletilé S [REDAKCE] B [REDAKCE], narozené [REDAKCE], v roce 2013 měla příjem na základě dohody o provedení práce ve výši 2.500,- Kč měsíčně. Manžel matky podniká s průměrným měsíčním příjmem vypočteným pouze ze základu daně z příjmu fyzických osob v roce 2010 v částce 49.089,- Kč, v roce 2011 ve výši 101.728,-Kč a v roce 2012 ve výši 73.334,- Kč.

Matka žalobkyně a žalovaný shodně tvrdili, že za trvání jejich manželství byl otci přidělen družstevní byt z podnikové výstavby na adrese [REDAKCE], členská práva a povinnosti k tomuto bytu žalovaný po rozvodu manželství převedl v roce 1992 na matku žalobkyně, ta pak v roce 1999 členská práva a povinnosti převedla na společnost [REDAKCE] za částku 600.000,- Kč.

Odvolací soud vázán právním názorem Ústavního soudu ČR, že přiznání plného invalidního důchodu a příspěvku na péči nezpůsobuje zánik vyživovací povinnosti rodičů k dětem, protože nenavozuje stejný stav, jako by bylo dítě samo schopno se živit, se zabýval zákonnými kritérii pro změnu výše výživného.

Při právním posuzování věci musel odvolací soud respektovat změnu právní úpravy, k níž s účinností od 1.1.2014 došlo vydáním nového občanského zákoníku (zák. č. 89/2012 Sb. - dále o.z.). Tento zákon zrušil dosavadní zákon o rodině a nahradil jej vlastní úpravou rodinných vztahů, která je obsažena v části druhé, hlavě první až třetí o.z. Vyživovací povinnosti rodičů se týká zejména ustanovení § 910 až 923 o.z.

Podle § 3028 odst. 1 o.z. dopadá nová právní úprava na práva a povinnosti vzniklé ode dne účinnosti nového zákoníku. Podle § 3028 odst. 2 o.z. se ustanoveními tohoto zákona řídí i právní poměry týkající se práv osobních, rodinných a věcných; jejich vznik, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé přede dnem nabytí účinnosti zákona se však posuzují podle dosavadních právních předpisů.

Pro danou věc to znamená, že nárok na výživné za dobu do 31.12.2013 je nutno posuzovat podle dosavadního zákona o rodině a pro nárok na výživné za dobu od 1.1.2014 bude rozhodující nový o.z. Pro výživné od ledna 2014 lze konstatovat, že úprava nového občanského zákoníku se v základních rysech od dosavadní úpravy neliší.

Podle § 99 odst. 1 věta první a odst. 2 zákona o rodině, změní-li se poměry, může soud i bez návrhu změnit dohody a soudní rozhodnutí o výživném pro nezletilé děti. Nejde-li o výživné pro nezletilé děti, může dojít ke změně nebo zrušení pouze na návrh.

Podle § 923 odst. 1 o.z. změní-li se poměry, může soud změnit dohodu a rozhodnutí o výživném pro nezletilé dítě, které nenabylo plné svéprávnosti.

Jak vyplývá z citovaných ustanovení ke změně rozhodnutí o výživném pro nezletilé dítě případně zletilé dítě, které není samo schopno se živit, je podstatná změna poměrů; pro určení výše výživného jsou vždy základními kritérii potřeby oprávněného a možnosti a schopnosti povinného (§ 85 a § 96 zákona o rodině a § 913 OZ).

Odvolací soud souhlasí se závěrem soudu I. stupně, že v řízení bylo prokázáno, že na straně žalobkyně, na straně žalovaného i na straně matky žalobkyně došlo od posledního rozhodování o výživném ke změně poměrů.

V době posledního rozhodování bylo žalobkyni 15 let, v současné době se jedná o dospělou ženu, která má stejně jako při poslední úpravě výživného výdaje na základní potřeby - jídlo, ošacení, obuv, hygienické potřeby, a tyto výdaje se nijak výrazně nezměnily. K zásadnější změně poměrů na straně žalobkyně došlo v souvislosti s výdaji na pobyty v denních stacionářích; vyšší náklady představují také ozdravné pobyty, náklady na kulturní vyžití a domácí zájmovou činnost. Určit a prokázat přesné výdaje žalobkyně v každém měsíci od podání návrhu na zvýšení výživného (27.4.2010) je velmi obtížné, soud proto vycházel z vyúčtování předloženého matkou a zcela akceptoval matkou uváděné výdaje na pobyty v [REDAKCE], na náklady domácnosti za jednu osobu, to je potraviny, spotřeba elektrické energie, vody, topení, odvoz odpadků, daň z nemovitosti, pojistka nemovitosti, oblečení, obuv, náklady na mobilní telefon a internet, výdaje s kulturou, sportem, zdravotním stavem žalobkyně, výdaji na zájmovou činnost i kapesné (ačkoliv například pokud jde o kapesné matka ve vyúčtování za rok 2011 uvádí kapesné 400,- Kč měsíčně a ve své výpovědi dne 30.8.2011 uvedla, že žalobkyni dává kapesné 100,- Kč měsíčně). Podle názoru odvolacího soudu však rozhodně nelze považovat za výdaje žalobkyně náklady na splátku auta, na které byl poskytnut úvěr matce žalobkyně, stejně jako výdaje spojené s přihlášením osobního auta, nákup dálniční známky, veškeré výdaje za naftu, opravu auta, garanční servis auta, protože osobní automobil není využíván jen ve prospěch žalobkyně, ale celé rodiny. Podíl žalobkyně na provozu auta lze stanovit podle názoru odvolacího soudu úvahou - částkou 1.500,- Kč měsíčně. Pokud jsou do měsíčních výdajů vypočtených matkou zahrnuty i výdaje na ozdravné pobyty a shora uvedená částka na provoz vozu, pak výdaje žalobkyně v roce 2011 činily měsíčně v průměru 15.885,- Kč, v roce 2012 činily 14.836,- Kč a v roce 2013 částku 16.551,- Kč. Od poslední úpravy výživného došlo ke změně v příjmech žalobkyně, protože kromě výživného 5.000,- Kč, které platí žalovaný, byl žalobkyni přiznán invalidní důchod v částkách od 7.743,- Kč měsíčně v roce 2010 do částky 8.301,- Kč v roce 2014 a byl jí přiznán příspěvek na péči ve výši 8.000,- Kč. Její příjem se tak zvýšil o 16.000,- Kč měsíčně.

Příspěvek na péči podle § 7 zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách je příspěvkem, který má být podle § 21 odst. 3 písm. c/ uvedeného zákona využíván na zajištění potřebné pomoci osobě, které byl příspěvek přiznán. Tento příspěvek tak zůstává vždy příjmem osoby, které byl přiznán a z tohoto příspěvku je pak hrazena péče o tuto osobu - péče o vlastní osobu a zajištění její soběstačnosti, ať už jde o péči blízké osoby nebo zdravotnického zařízení či zařízení sociální péče. Odvolací soud tak souhlasí s názorem soudu I. stupně, že účelem tohoto příspěvku není hrazení nákladů na základní životní potřeby jako bydlení, kulturní vyžití, nesouhlasí však se závěrem, že vzhledem k účelovosti příspěvku by neměl být zohledňován v příjmech žalobkyně. Podle názoru odvolacího soudu je tento příspěvek vyplácen osobě na úhradu její péče, je tedy jejím příjmem, pouze je určen přesně účelově k vlastní péči o osobu, které byl přiznán a které je vyplácen. Tento závěr není v rozporu ani s názorem vyskytnutým se v soudní praxi (rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5.10.2011, sp.zn. 21 Co 322/2011), podle kterého sice jde o dávku náležející

oprávněnému, to je osobě závislé na pomoci jiné osoby, ale jejím účelem je úhrada nákladů pečující osoby, vynakládaných při péči, tak i úhrada nákladů postiženého dítěte, vynakládaných pečující osobou při této péči a proto lze část příspěvku zahrnout do příjmů matky. Příspěvek na péči je dávka náležící oprávněné osobě, je jejím příjmem a je-li třeba i zčásti tento příjem poskytován pečující osobě, pak zároveň může být zahrnut do příjmů této pečující osoby jako náklad vyplácený právě oprávněnou osobou při péči o ni.

Ke změně poměrů od poslední úpravy výživného došlo rovněž na straně žalovaného, jehož příjem se zvýšil, a to v roce 2010 zhruba o 22.000,- Kč, v roce 2011 o 33.000,- Kč, v roce 2012 o 39.000,- Kč a v roce 2013 o 26.000,- Kč měsíčně. Do února 2011 platil žalovaný výživné pro zletilého syna. Vyživovací povinnost ke zletilému synovi se po tomto datu již neobnovila, protože i následné studium od 14.7.2011 skončilo jeho vyloučením, nelze proto na toto studium pohlížet jako na řádnou přípravu na povolání, které by odůvodňovalo poskytování výživného rodiči. Žalovaný tak od února 2011 nemá jinou vyživovací povinnost než k žalobkyni.

Ke změně poměrů došlo rovněž na straně matky žalobkyně, která při poslední úpravě výživného byla zaměstnaná. V současné době je bez příjmu z důvodu péče o žalobkyni, přibýly jí dvě vyživovací povinnosti, je vdaná, manžel podniká.

Ve smyslu § 85 odst. 2 zákona o rodině a § 915 odst. 1 o.z. má žalobkyně právo podílet se na životní úrovni svého otce. Požadavek zásadně stejné životní úrovně dítěte a rodiče zakotvený v § 915 odst. 1 o. z. neznámá, že jak dítě, tak rodič má k dispozici stejný objem finančních prostředků. Soud musí přihlídnout k fakticky dosahovaným příjmům, k celkové hodnotě movitého a nemovitého majetku, způsobu života, resp. životní úrovni (I. ÚS 299/06, I. ÚS 4239/12). Při posouzení životní úrovně oprávněné a povinné osoby je třeba posoudit úroveň bydlení, trávení volného času, výdaje spojené s pracovní činností. V projednávané věci jak žalobkyně, tak žalovaný mají bytovou potřebu zajištěnu na stejné úrovni bydlením v rodinném domě, z přehledů plateb předložených matkou žalobkyně vyplývá, že žalobkyně není nijak finančně omezována ve svých zájmových činnostech, absolovuje ozdravné pobyty, dochází za účelem zachování pracovních dovedností do [REDAKCE]. U žalovaného je třeba zohlednit, že má zvýšené výdaje spojené se zaměstnáním (doprava, stravování, oblečení). Především je však třeba vzít v úvahu skutečnost, že žalovaný převedl na matku žalobkyně po rozvodu členská práva a povinnosti k bytu za účelem zajištění bytové potřeby žalobkyně. Pokud se tak žalovaný vzdal ve prospěch žalobkyně bytu a svoji bytovou potřebu musel uspokojit jiným způsobem, pak to je důvod pro výjimečné posouzení výdajů žalovaného. Obecně soud při určení výše výživného nepřihlíží k platbám povinných osob ve prospěch úvěrů, pojištění, spoření, apod., protože výživné je přednostní platbou. V tomto konkrétním případě musí soud zohlednit výši splátky hypotečního úvěru ve výši 9.505,- Kč měsíčně jako nutný výdaj žalovaného po celou dobu jeho splácení.

Žalobkyně disponuje příjmy v celkové výši 21.000,- Kč měsíčně, z nichž jsou hrazeny všechny její pravidelné výdaje, včetně nákladů na bydlení, domácnost, provoz auta a úhrada péče poskytovaná matkou jako pečující osobou. Vlastní příjmy žalobkyně tak pokryjí všechny její pravidelné i mimořádné výdaje, včetně ročních ozdravných pobytů. Za tohoto stavu nelze dospět k závěru, že životní úroveň žalobkyně je zásadně odlišná od životní úrovně žalovaného. Odvolací soud proto dospěl k závěru, že výživné v částce 5.000,- Kč měsíčně, které žalovaný žalobkyni platí na základě předchozího soudního rozhodnutí o výživném, odpovídá jak potřebám žalobkyně, tak možnostem a schopnostem žalovaného s ohledem na zjištěné příjmy a výdaje obou, a není v rozporu s požadavkem zásadně stejné životní úrovně žalobkyně a žalovaného.

Na základě shora uvedených závěrů odvolací soud podle § 220 odst. 1 písm. a/ o.s.ř. rozsudek soudu I. stupně v části, kterou bylo žalobě vyhověno, změnil tak, že žalobu zamítl a podle § 219 o.s.ř. rozsudek soudu I. stupně v části, ve které byla žaloba zamítnuta, potvrdil.

Z důvodu změny napadeného rozsudku rozhodoval odvolací soud opětovně podle § 224 odst. 2 o.s.ř. o nákladech řízení účastníků vzniklých před soudem I. stupně a podle § 224 odst. 1 o.s.ř. o nákladech odvolacího řízení. O nákladech řízení před soudy obou stupňů rozhodl odvolací soud podle § 142 odst. 1 a § 151 odst. 1 o.s.ř., když ve věci úspěšný žalovaný se náhrady nákladů řízení vzdal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **není** dovolání přípustné.

V Praze dne 12. března 2014

JUDr. Zdeněk Valenta, v.r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Michaela Dvorská